

DE VLAAMSE OPERA OP NIEUWE PADEN

De reorganisatie en de nieuwe start van de Vlaamse Opera - nu al zeven jaar geleden - zijn onmiskenbaar een succes. Zowel in binnen- als buitenland erkent men het hoge artistieke niveau waarop de instelling thans werkt. Een produktie als *La Bohème* (1993) bijvoorbeeld, werd ook in het buitenland erg gewaardeerd.

In de allereerste plaats sloot de Vlaamse Opera aan bij de trend die in ons land door Gerard Mortier in de Brusselse Munt was ingezet. Opera werd opnieuw theater, een totaalkunst waarin behalve de muziek, nu ook het acteren zelf, de scenografie en de visie van de regisseur van wezenlijk belang zijn. Kenschetsend in dit verband is dat een regisseur als Guy Joosten die zijn carrière begon bij Blauwe Maandag Compagnie, werd gevraagd om een Mozart - Da Ponte - cyclus te regisseren. Dat leverde een misschien betwistbare, maar in elk geval boeiende encensering op van *Don Giovanni* en een schitterende *Nozze di Figaro* (1995). In harmonie met een erg creatieve scenografie wist Joosten vooral de sociale dimensie van de opera in het licht te stellen. Hij haalde het gegeven ook enigszins naar onze tijd toe en hanteerde een subtiele, lichtjes ironische toonaard. Op het eind van het nieuwe theaterseizoen 1996-1997 werkt Joosten de cyclus af met *Così fan tutte*.

De nieuwe Vlaamse Opera bracht ook een doordachte programmatie en ging ook werken aan projecten op langere termijn zoals de zopas vermelde Mozart - Da Ponte - cyclus. Belangwekkender nog is de Puccini - cyclus die in samenwerking met de Canadese regisseur Robert Carsen en de Zwitserse dirigent Silvio Varviso werd opgezet. Dit project leidde tot een herwaardering en herinterpretatie van Puccini. Zijn werk werd van zijn veristische ballast ontdaan en de gemakkelijke melodramatiek werd omzichtig vermeden. De cyclus wordt in het begin van 1996-1997 besloten met *Il Trittico* terwijl *La Bohème* (1993) hernomen wordt.

Van meet af aan was ook het besef aanwezig dat de eigentijdse opera kansen moet krijgen. Zo werden niet alleen Jan Fabres opera's *Das Glass im Kopf wird vom Glas* (1990) en *Silent Screams, Difficult Dreams* (1993) op muziek van Eugeniusz Knapiak, maar tevens een in opdracht geschreven werk over Vincent van Gogh, *Un malheureux vêtu de Noir* (1990) van Jan van Vlijmen in de Vlaamse Opera gecreëerd.

Vanaf 1996-1997 krijgt de instelling een nieuwe juridische structuur. Nadat de rechtsgeldigheid van de VLOS door de Raad van State op de helling was gezet, werd een nieuwe constructie opgezet, de VLOPERA - gelukkig lijkt men de naam in de

“King Priam” door De Vlaamse Opera (Foto: Annemie Augustijns)

“La Fanciulla del West” door De Vlaamse Opera (Foto: Annemie Augustijns)

gewone wereld niet te gebruiken - die volgens intendant Marc Clémeur, overeenstemt met wat men in het buitenland een staatsopera noemt. Deze nieuwe start is voor Clémeur aanleiding om de ingezette vernieuwing verder te accentueren. Zoals reeds aangestipt worden de Puccini en de Mozart - cycli afgerond. Vanaf de nieuwe start al wijdt de Vlaamse Opera ook elk seizoen aandacht aan de barokopera. Op die manier wordt ook het repertoire uit de ontstaansperiode van het genre voor het Vlaamse publiek ontsloten. Vorig jaar zag men een merkwaardige, inventieve *Serse* van G.F. Händel, in een encensering van Nicholas Hytner. Dit jaar staat een "double bill", *Venus and Adonis* van John Blow en *Dido and Aeneas* van Henry Purcell op het programma.

Dat er ook in de Wagner - opvoeringen naar vernieuwing gestreefd wordt, bleek tijdens het afgelopen seizoen uit *Parsifal*. Was *Lohengrin* in sommige opzichten nog een ietwat ouderwetse productie, dan was deze *Parsifal*, geregisseerd door Fred Berndt, zowel scenisch als interpretatorisch zeer interessant. Berndt onttrok de uitbeelding van het Graal-mysterie bewust aan de kristelijke sfeer. Ook *Tannhäuser* - in samenwerking met de Bayerische Staatsoper München - belooft controversieel te worden.

Een constante in het beleid van de Vlaamse Opera is dat het moderne repertoire bepaald niet verwaarloosd wordt. Benjamin Britten's *Billy Budd* (1994) en Hans Werner Henzes *Der Prinz von Hamburg* (1995) waren aangrijpende, prachtig gestileerde producties. Vorig jaar nog speelde de Vlaamse Opera Erich Wolfgang Korngolds *Die Tote Stadt* naar Georges Rodenbachs *Bruges la Morte*. Die productie, kon bezwaarlijk volledig geslaagd genoemd worden. De encensering was vrij traditioneel en miste de vereiste symbolische sfeer en zin voor het morbiede. De programmatie van dit werk dat door de nazi's als "entartete Kunst" beschouwd werd, was echter op zichzelf al een belangrijke keuze.

King Priam van Michael Tippett kwam eind vorig seizoen opnieuw op de affiche. In 1991-1992, toen de Gentse Opera nog niet heropend was, kon de productie alleen maar in Antwerpen gebracht worden. Deze vooral muzikaal moeilijke opera, waarin het verhaal van de Trojaanse oorlog vanuit het standpunt van koning Priamus wordt bekeken, kreeg door de combinatie van antieke met hedendaagse elementen een sterke scenische en esthetisch verfijnde afwerking.

De hedendaagse opera neemt dus een belangrijke plaats in op het repertoire. Om de opera als levendige, volwaardige kunst van onze tijd te affirmeren is het niet alleen nodig het moderne repertoire te cultiveren, maar moet er ook ruimte zijn voor nieuwe werken. De Vlaamse Opera gaf de opdracht aan Piet Swerts de partituur te

componeren voor *Les Liaisons Dangereuses*, een opera gebaseerd op de roman van Choderlos de Laclos, die door de toneelversie van Christopher Hampton en door enkele recente verfilmingen als het ware een nieuw leven is gaan leiden in onze tijd. Dirk Van der Cruysse schreef het (Franstalige) libretto en Philippe Sireuil regisseert de productie die eind 1996 in première moet gaan.

J.V.